

Reguły obliczania pensum dydaktycznego

Tomasz Matulewicz
Instytut Fizyki Doświadczalnej
Wydział Fizyki UW

Spis treści:

- A. Ustawy i uchwały organów nadrzędnych
- B. Zajęcia regularne
- C. Zajęcia laboratoryjne
- D. Zajęcia nieregularne
- E. Egzaminy licencjackie i magisterskie

A. Ustawy i uchwały organów nadrzędnych

Ustawa **Prawo o szkolnictwie wyższym** z dnia 27 lipca 2005 stanowi w sprawach dotyczących pensum dydaktycznego:

Artykuł 130:

3. Roczny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi:
  - 1) od 120 do 240 godzin dydaktycznych – dla pracowników naukowo-dydaktycznych;
  - 2) od 240 do 360 godzin dydaktycznych – dla pracowników dydaktycznych, z zastrzeżeniem pkt.3;
  - 3) od 300 do 540 godzin dydaktycznych – dla pracowników dydaktycznych zatrudnionych na stanowiskach lektorów i instruktorów lub równorzędnych.
4. Rektor, powierzając nauczycielowi akademickiemu wykonywanie ważnych zadań dla uczelni, może – w zakresie i na warunkach określonych w statucie – obniżyć wymiar jego zajęć dydaktycznych w okresie wykonywania powierzonych zadań poniżej dolnej granicy wymiaru ustalonej zgodnie z ust.3.

Artykuł 131

1. W szczególnych przypadkach, uzasadnionych koniecznością realizacji programu nauczania, nauczyciel akademicki może być obowiązany prowadzić zajęcia dydaktyczne w godzinach ponadwymiarowych, w rozmiarze nieprzekraczającym dla pracowników naukowo-dydaktycznych $\frac{1}{4}$, a dla pracownika dydaktycznego $\frac{1}{2}$ wymiaru obowiązków dydaktycznych, określonego zgodnie z art.130 ust. 3 i 4.
2. Nauczycielowi akademickiemu, za jego zgodą, może być powierzone prowadzenie zajęć dydaktycznych w wymiarze przekraczającym liczbę godzin ponadwymiarowych określoną w ust.1. Zasady oraz tryb powierzania tych zajęć określa senat.

Uchwała nr 65 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 15 marca 2006 wprowadziła **Zasady rozliczania pensum dydaktycznego nauczycieli akademickich i doktorantów**. Wybrane paragrafy tej Uchwały są przedstawione poniżej

§ 2

1. Pensum dydaktyczne nauczycieli akademickich w Uniwersytecie Warszawskim wynosi:
  - dla pracowników naukowo-dydaktycznych: 210 godzin obliczeniowych rocznie,
  - dla wykładowców i starszych wykładowców: 360 godzin obliczeniowych rocznie,
2. Pensum dydaktyczne doktorantów w Uniwersytecie Warszawskim wynosi nie więcej niż 90 godzin obliczeniowych rocznie.

§ 3

Jedną godzinę obliczeniową stanowi 45 minut zajęć, chyba że niniejsza uchwała stanowi inaczej.

§ 4

1. Nauczyciel akademicki może – za zgodą dziekana jednostki macierzystej – realizować pensum w innej jednostce organizacyjnej Uniwersytetu.
2. Dziekan może zlecić nauczycielowi akademickiemu prowadzenie zajęć w ramach pensum w innej niż macierzysta jednostce organizacyjnej Uniwersytetu.
3. Za zgodą Rektora UW nauczyciel akademicki może realizować nieodpłatnie część pensum w publicznej szkole licealnej.
4. Liczbę godzin obliczeniowych przepracowanych na zasadach określonych w pkt 1–3 wlicza się do pensum realizowanego w ramach wydziału, w którym nauczyciel akademicki jest zatrudniony, przy uwzględnieniu postanowień § 7 i §8.
5. Przepisy niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio do uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich.

§ 5

1. Decyzje dotyczące wykonywania pensum przez pracowników wydziału oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzonych na wydziale, podejmuje dziekan wydziału.
2. Pensum rozliczane jest na podstawie liczby faktycznie odbytych godzin zajęć, z zastrzeżeniem pkt 3.
3. W razie choroby lub innej nieprzewidzianej, usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela akademickiego lub doktoranta, godziny zajęć dydaktycznych, które według planu studiów przypadły na okres tej nieobecności, zalicza się jako godziny przepracowane zgodnie z planem.
4. Za prawidłowe rozliczanie pensum, w tym za kontrolę rachunkową i merytoryczną sprawozdań rocznych pracowników, odpowiedzialny jest dziekan wydziału.

§ 6

1. Rozliczenie pensum dydaktycznego obejmuje dwa rodzaje obciążeń dydaktycznych: zajęcia regularne oraz pozostałe obciążenia dydaktyczne.
2. Przez zajęcia regularne rozumie się takie zajęcia, które:
  - a) umieszczane są w tygodniowym rozkładzie zajęć przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za prowadzenie procesu dydaktycznego – np. wykłady, ćwiczenia (w tym laboratoria i pracownie), konwersatoria, seminaria, seminaria magisterskie itd., a więc takie, które prowadzone są cyklicznie w trakcie semestru, oraz
  - b) prowadzone są dla grup o liczebności nie mniejszej od minimum ustalonego uchwałą rady wydziału.
5. Zajęcia regularne nie mogą stanowić mniej niż:
  - 120 godzin obliczeniowych rocznie dla pracownika naukowo-dydaktycznego,
  - 180 godzin obliczeniowych rocznie dla wykładowcy i starszego wykładowcy,
  - 270 godzin obliczeniowych rocznie dla lektora i instruktora.W szczególnie uzasadnionych przypadkach Rektor UW może, na wniosek rady wydziału, zdecydować inaczej.

§ 7

1. Przyjmuje się, że 45 minut zajęć regularnych to jedna godzina obliczeniowa.
- 2.
- 3.
- 4.
5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach (np. zajęć prowadzonych niestandardowymi metodami), za prowadzenie zajęć regularnych rada wydziału ma prawo przyznawać dodatkowe godziny obliczeniowe. Przyznane godziny dodatkowe są traktowane jako obciążenia dydaktyczne nie będące zajęciami regularnymi.
6. Zniżki pensum przyznane z powodów wymienionych w Statucie UW, mogą prowadzić do zmniejszenia przewidzianej w niniejszych zasadach minimalnej liczby godzin regularnych.
7. Zniżki pensum przyznane z powodów innych niż wymienione w Statucie UW nie mogą prowadzić do zmniejszenia przewidzianej przez niniejszą uchwałę minimalnej liczby godzin zajęć regularnych, tzn. zniżki te mogą być realizowane jedynie poprzez zmniejszenie wymiaru obciążeń dydaktycznych niebędących zajęciami regularnymi w rozumieniu § 6 niniejszej uchwały.
8. Jeżeli zajęcia regularne prowadzone są przez więcej niż jednego nauczyciela akademickiego to sposób ich rozliczania określa dziekan.

B. Zajęcia regularne

Zaliczenie danych zajęć do kategorii regularnych odbywa się nie tylko na podstawie ich charakteru (umieszczenie w tygodniowym planie zajęć), ale też wymagana jest minimalna liczebność grupy studenckiej. Rada Wydziału w dniu 25 kwietnia 2005 (pkt. 9 protokołu) ustaliła, że minimalne liczebności grup zależą od typu zajęć i wynoszą:

Rodzaj zajęć	Minimalna liczebność grupy
Zajęcia na studiach ogólnych (bez ćwiczeń i pracowni)	10 osób
Ćwiczenia i zajęcia laboratoryjne na studiach ogólnych	6 osób
Zajęcia na studiach specjalistycznych i zajęcia dla studentów spoza Wydziału	3 osoby

Semestr trwa 15 tygodni. Liczba godzin wliczanych w danym semestrze do pensum zależy od liczby godzin zajęć tygodniowo i podana jest w poniższej tabeli:

liczba godzin zajęć tygodniowo	liczba godzin wliczanych do pensum
1	15
2	30
3	45
4	60
6	90
8	120

Na posiedzeniu w dniu 13 czerwca 2005 r Rada Wydziału podjęła decyzje dotyczące zajęć dydaktycznych prowadzonych w soboty i niedziele, a także w językach obcych (pkt. 17 protokołu).

Rada Wydziału Fizyki ustala współczynnik przeliczeniowy 1,5:

a) dla zajęć regularnych prowadzonych bez dodatkowego wynagrodzenia w soboty i niedziele oraz dni ustawowo wolne od pracy,

b) dla prowadzonych w języku obcym zajęć regularnych.

Jeżeli obie okoliczności występują równocześnie, współczynnik przeliczeniowy wynosi 2.

C. Zajęcia laboratoryjne

Na posiedzeniu w dniu 13 czerwca 2005 r Rada Wydziału podjęła decyzje dotyczące zajęć o charakterze laboratoryjnym (pkt. 17 protokołu).

Za wspólne prowadzenie zajęć przez grupę nauczycieli akademickich (również doktorantów) na pracowniach: I, II, Wstępnej i Elektronicznej otrzymuje się w rozliczeniu pensum 210 godzin obliczeniowych rocznie za porcje 9 godzin zajęć tygodniowo. W przypadku prowadzenia mniejszej porcji zajęć otrzymuje się proporcjonalnie mniej godzin rozliczeniowych w rozliczeniu pensum.

Pensum przyznawane za prowadzenie pracowni specjalistycznych Zakładu Biofizyki zostało ustalone 12 kwietnia 2006; o wyniku ustaleń został poinformowany Dziekan Wydziału Fizyki.

Pracownia	Liczba godzin zajęć regularnych dla studenta w semestrze	Liczba pracowników	Liczba godzin wliczanych do pensum dydaktycznego za semestr
Chemii Fizycznej (4 rok, 2 semestry)	90	3	70
Biochemiczna (4 rok, semestr letni)	60	3	45
Biofizyczna (5 rok, semestr zimowy)	180	3 do 3,5	105

D. Zajęcia nieregularne

Zestawienie zajęć nieregularnych oraz liczba godzin za nie przyznawanych zostało uchwalone przez Radę Wydziału Fizyki dnia 25 kwietnia 2005 (pkt. 9 protokołu).

Rodzaj obciążenia dydaktycznego niebędącego zajęciami regularnymi		Liczba godzin obliczeniowych zaliczanych do pensum	Sposób obliczania
1	Wykłady (w tym popularno-naukowe i popularyzatorskie) i ćwiczenia, jeśli nie są zajęciami regularnymi	zrealizowane godziny	jak dla zajęć regularnych
2	Pracownie i warsztaty specjalistyczne, jeśli nie są zajęciami regularnymi	zrealizowane godziny	jak dla zajęć regularnych
3	Prowadzenie ukończonej pracy magisterskiej	15	jednorazowo po ukończeniu pracy
4	Prowadzenie ukończonej pracy licencjackiej	10	jednorazowo po ukończeniu pracy
5	Opieka nad studentem wykonującym pracownię magisterską	15	rocznie za osobę (jednorazowo w ostatnim roku)
6	Opieka nad studentem wykonującym pracownię licencjacką	10	rocznie za osobę (jednorazowo w ostatnim roku)
7	Warsztaty fizyki teoretycznej	10	rocznie za osobę
8	Opieka nad doktorantem	20	rocznie za osobę
9	Opieka nad studentem indywidualnym	5	rocznie za osobę
10	Opieka nad uzdolnioną młodzieżą	5	rocznie za osobę
11	Opieka nad praktykami	30	rocznie

	dydaktycznymi		
12	Opieka nad latami studiów	30	rocznie
13	Opieka nad kołami naukowymi	15	rocznie
14	Zdalne nauczanie – prowadzenie konsultacji	do 30	semestralnie
15	Zdalne nauczanie – przygotowanie portali edukacyjnych	do 60	jednorazowo
16	Zdalne nauczanie – prowadzenie listy dyskusyjnej	do 15	semestralnie
17	Kierowanie grupą asystentów prowadzącą ćwiczenia i pokazy	do 45	semestralnie
18	Organizowanie nowych kierunków nauczania	do 90	jednorazowo
19	Organizowanie nowych zajęć dydaktycznych	do 60	jednorazowo
20	Przygotowanie nowych zadań i pytań na egzamin wstępny	do 30	jednorazowo
21	Przygotowanie nowych ćwiczeń na pracowni	do 30	jednorazowo
22	Organizacja imprez popularyzatorskich (np. Festiwal Nauki)	do 30	jednorazowo
23	Udział w Komitetach olimpiad przedmiotowych	do 60	rocznie
24	Koordinacja międzynarodowej wymiany studentów	do 30	rocznie
25	Przewodniczenie komisjom egzaminów dyplomowych	do 30	rocznie
26	Opieka nad biblioteką	do 30	rocznie
27	Popularyzacja, w tym redagowanie czasopism popularno-naukowych	do 60	rocznie

Liczba godzin przyznawanych za niektóre zajęcia nieregularne wymienione w powyższej tabeli ma określoną tylko górną granicę. Na przykład za „Kierowanie grupą asystentów prowadzących ćwiczenia i pokazy” przyznawane jest do 45 godzin semestralnie.

Nakład pracy zależy w przypadku tego obciążenia dydaktycznego od liczby grup asystenckich, liczby wykładów w tygodniu, prowadzenia pokazów do wykłady (lub nie), itd. Dlatego należy uściślić kryteria przyznawania godzin za przytoczone tu a także za inne zajęcia nieregularne (punkty 14 – 27 w tabeli). Dodatkowe ustalenia, zaakceptowane przez Dziekana Wydziału Fizyki, są następujące:

1. Liczby godzin za „Kierowanie grupą asystentów prowadzących ćwiczenia i pokazy” :

- a) 45 godzin gdy grupa asystentów liczy co najmniej 5 osób (w tym asystenci prowadzący pokazy), liczba studentów zapisanych na wykład wynosi co najmniej 120 oraz gdy wykładowca organizuje egzamin ustny. Jeśli nie ma egzaminu ustnego to liczba przyznanych godzin wynosi 15.
- b) 30 godzin gdy grupa asystentów liczy co najmniej 4 osób (w tym asystenci prowadzący pokazy), liczba studentów zapisanych na wykład wynosi co najmniej 80 oraz gdy wykładowca organizuje egzamin ustny. Jeśli nie ma egzaminu ustnego to liczba przyznanych godzin wynosi 10.
- c) 15 godzin gdy grupa asystentów liczy co najmniej 3 osób, liczba studentów zapisanych na wykład wynosi co najmniej 50 oraz gdy wykładowca organizuje egzamin ustny.
- d) 10 godzin gdy prowadzone są ćwiczenia do wykładu oraz gdy wykładowca organizuje egzamin ustny.

2. Liczby godzin za „Organizowanie nowych zajęć dydaktycznych”:

- a) za przygotowanie nowego wykładu kursowego (tj. takiego, który nie był przedtem prowadzony na Wydziale Fizyki) przyznaje się liczbę godzin równą liczbie godzin tego wykładu.
- b) za przygotowanie nowej wersji wykładu kursowego (prowadzonego przedtem na Wydziale Fizyki przez inną osobę) przyznaje się liczbę godzin równą połowie liczby godzin tego wykładu.
- c) za przygotowanie nowego wykładu specjalistycznego (tj. takiego, który nie był przedtem prowadzony na Wydziale Fizyki) przyznaje się liczbę godzin równą połowie liczby godzin tego wykładu.

E. Egzaminy licencjackie i magisterskie

Maksymalna sumaryczna liczba godzin obliczeniowych zaliczanych do pensum z tytułu prowadzenia ukończonych prac licencjackich i magisterskich (ograniczenie to nie obejmuje prowadzenia seminariów magisterskich i licencjackich oraz opieki nad studentami wykonującymi pracownię magisterską i licencjacką) wynosi 40 godzin i zostało uchwalone przez Radę Wydziału Fizyki dnia 25 kwietnia 2005 (pkt. 9 protokołu). Dziekan podjął decyzję, że datą graniczną wliczania do pensum godzin należnych za zdanie przez studenta egzaminu licencjackiego lub magisterskiego będzie 1 czerwca, tj. wszystkie prace obronione od 1.06 do 31.05 będą liczone do wymiaru pensum dydaktycznego następnego

roku akademickiego (pkt. 19 protokołu posiedzenia Rady Wydziału Fizyki z dnia 10 października 2005 r).